

۷ کشور مورد عنایت ویژه پهلوی دوم

۲۱ آذر ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۳۰

بی‌منطق‌ترین حاتم بخشی‌های ایران در زمان پهلوی دوم در رابطه با اسرائیل رخ داد. از اسرائیل سلاح‌ها و خدمات فنی خریداری می‌شد که امکان تهیه آن از کشورهای دیگر هم وجود داشت و خرید آن تنها در حکم پرداخت یارانه به اسرائیل بود. حاصل این روابط تنها تحریک اعراب علیه ایران بود. فروش نفت با تخفیف به اسرائیل هم بخش دیگری از این روند بود.

۱- پاکستان: تعیین حجم کمک‌های مفت و مجانی که ایران در زمانی پهلوی دوم به پاکستان اعطا کرد به صورت دقیق ممکن نیست.

ایران برای قریب به ۲۵ سال نفت با تخفیف قابل توجه و یا حتی مجانی را به پاکستان تحویل می‌داد. اگر حجم این نفت تحویلی دست کم روزی صد هزار بشکه باشد، پاکستان نزدیک به یک میلیارد بشکه نفت تخفیف دار یا مجانی از ایران تحویل گرفته است.

جدا از نفت، پاکستان به صورت گسترده از کمک‌های مالی ایران به شکل کمک نقدی بلاعوض و وام بدون بهره استفاده کرد. در سه برهه (جنگ ۱۹۶۵ و ۱۹۷۱ با هند و شورش بلوچستان) این کمک نقدی بلاعوض چشمگیرتر و بالغ بر صدها میلیون دلار بود.

برای مثلاً وام ۵۰۰ میلیون دلاری (به قیمت اکنون ۲/۵ میلیارد دلار) بدون بهره که در نهایت بخش اعظم آن بخشیده شد و یا کمک دویست میلیون دلاری (اکنون یک میلیارد دلار) بلاعوض برای سرکوب شورش بلوچستان قابل اشاره هستند. بخش دیگر کمک‌های ایران به پاکستان، خرید اسلحه برای پاکستان و تحویل مجانی سلاح به این کشور بود.

از هلی‌کوپتر کبرا گرفته تا هواپیمای سی-۱۳۰، از هواپیمای جنگنده اف-۸۶ تا تانک ام-۴۷ به صورت مجانی یا با وام و یا به صورت اجاره به شرط تملیک تحویل پاکستان می‌شد. ایران حتی از اسرائیل سلاح خرید و تحویل پاکستان می‌داد.

برای بررسی ابعاد گسترده این کمک‌ها خاطرات طوفانیان و علم به قدر کافی روشن‌گر است. این کمک‌ها هیچ توجیهی برای منافع ملی ایران نداشت بلکه جوری بود که باید ایران برای حفظ یک متحد غرب با منافع مردم خود می‌کشید. البته پاکستان بعدها به قدر کافی برای ایران مشکل ایجاد کرد.

۲- اردن: پادشاهی اردن همواره در خطر سقوط بر اثر اقدامات فداییان فلسطینی بود. ایران صدها میلیون دلار کمک بلاعوض مالی و تسلیحاتی به اردن اعطا کرد. این کمک ها تا قبل از شک نفتی ۱۹۷۳ هم قابل توجه بود و البته بعد از آن حجم بسیار بیشتری یافت.

۳- عمان: از مداخله نظامی پر هزینه در ظفار بگذریم، ایران میلیون ها دلار کمک مالی و نظامی به قابوس داد تا بتواند پایه ای قدرتش را تحکیم کند. صرف هزینه برای رفاه مردم عمان جهت دل کندن از وعده های جنبش رهایی بخش ظفار و اسلحه های مجانی (از هلی کوپتر هواپیمای ترابری تا مهمات و تامین پول برای خرید سلاح از بریتانیا) حاکی از عنایات شاهانه ویژه به این کشور بود.

۴- بریتانیا: در کنسرسیوم نفت ایران هر چه قدر آمریکا سیاست تعاملو نفع دوجانبه را در پیش گرفته بود، بریتانیا کماکان بر مدار سوءاستفاده و مفت کشی حرکت می کرد. شاه در اجلاس اوپک در ۱۹۷۱ در تهران با رندی توانست از برخی از این اجحافات بکاهد.

اما عنایت ویژه اقتصادی به بریتانیا در بخش های دیگر ادامه یافت. محصولات انگلیسی بدون کیفیت در حوزه اسلحه سازی (چیفتن، اسکورپیون، رپی یر و کشتی های جنگی) خریداری شد در حالی که نمونه های مشابه ارزان تر، کارآمدتر و با کیفیت تر آمریکایی خریداری نشد. این اتفاق در مورد صنعت اتوموبیل هم رخ داد. در حالی که قرار بود فیات نخستین کارخانه خودروسازی بزرگ در ایران را احداث کند و شرایط بهتری را همم پیشنهاد داده بود و در حالی که همکاری با آمریکن موتورز می توانست ابعاد گسترده تری پیدا کند،

پیکان به صورتی انحصاری بازار ایران را در دست گرفت. گرچه تولید پیکان خدمتی برای صنعت ایران پنداشته می شود، اما حقیقت این بود که محصولی برای تولید در ایران انتخاب شد که در خود بریتانیا هم مایه مضحکه بود. صنعت خودروسازی ورشکسته بریتانیا جایی بهتر از ایران برای تداوم تولید پیکان پیدا نکرد. ماجرای واردات هیلمن به ایران هم برای اهل فن معروف است.

۵- اسرائیل: بی منطق ترین حاتم بخشی های ایران در زمان پهلوی دوم در رابطه با اسرائیل رخ داد. از اسرائیل سلاح ها و خدمات فنی خریداری می شد که امکان تهیه آن از کشورهای دیگر هم وجود داشت و خرید آن تنها در حکم پرداخت یارانه به اسرائیل بود. حاصل این روابط تنها تحریک اعراب علیه ایران بود. فروش نفت با تخفیف به اسرائیل هم بخش دیگری از این روند بود.

۶- دشمنان سابق: مصر و سوریه گرچه مدت ها روابط پرتنش با ایران داشتند اما آنها هم از رابطه با پهلوی دوم برای خود نمدی دوختند. حافظ اسد توانست وام بدون بهره ۸۰۰ میلیون دلار (به قیمت اکنون ۴ میلیارد دلار) از ایران دریافت کند. سادات هم وام

یک میلیارد دلاری از ایران گرفت (به قیمت اکنون ۵ میلیارد دلار) که بخش اعظم آن بخشیده شد. فلسفه این کمک ها چه بود؟ البته خودنشان دادن و نه منافع ملی.

۷- کشورهای متفرقه آفریقایی: واپسین حاتم بخشی های پهلوی دوم مربوط به کشورهای شاخ آفریقا بود. شاه به اتیوپی علاوه بر کمک مالی، اسلحه مجانی هم فرستاد.

سومالی هم وقتی پس از انقلاب در اتیوپی وارد با جنگ با آن کشور شد، از کمک های بلاعوض تسلیحاتی و مالی ایران بهره مند شد. منبع: پارسینه

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۲۱۸۹/۷-دوم-پهلوی-ویژه-عنایت-مورد-کشور>